

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кафедра німецької філології і перекладу

**ГЕРМАНІСТИКА У ХХІ СТОЛІТТІ:
КОГНІТИВНА, СОЦІО- ТА ПРАГМАЛІНГВІСТИКА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ГЕРМАНІСТІВ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

5 квітня 2014 року

Харків 2014

УДК 81(082)

Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 4 від 31 березня 2014 р.)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

В. Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
В. П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
Л. Р. Безугла, доктор філологічних наук, професор
Н. А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент
О. Ю. Малая, кандидат філологічних наук, доцент
Ю.В. Кобзар (відповідальний секретар)

Адреса редакційної колегії: 61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, факультет іноземних мов, кафедра німецької філології і перекладу, тел. (057)707-53-43

Конференція зареєстрована в УкрІНТЕІ Міністерства освіти і науки України

Тези доповідей III Всеукраїнської наукової конференції германістів «Германістика у XXI столітті: когнітивна, соціо- та прагмалінгвістика» з міжнародною участю. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. — 152 с.

До збірника увійшли тези доповідей всеукраїнської наукової конференції германістів, присвяченої літературознавчим, лінгвокогнітивним, соціолінгвістичним, прагматичним, прагмастилістичним дослідженням та аналізу дискурсу. Вони мають на меті сприяти розвитку когнітивно-дискурсивної парадигми у вітчизняній лінгвістиці.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

ISBN 978-966-623-285-062-8

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2014

КАЗОК	
Єфименко В.А., канд. філол. наук (Київ)	27
АНГЛОМОВНА АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ “UNCERTAINTY” У ПОСТМОДЕРНИХ ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ БРИТАНСЬКИХ АВТОРІВ	
Залужна М.В. (Запоріжжя)	29
KOGNITIVE VERHÄLTNISBESTIMMUNG DER METAPHERNTHEORIE ZUR PARABELFORSCHUNG	
Zapolovskyi M. (Tscherniwzi)	31
КОГНИТИВНАЯ МЕТАФОРА КАК СПОСОБ ЦЕНТРАЦИИ НЬЮ- ЙОРКСКОГО ТЕКСТА АНГЛО-АМЕРИКАНСКОЙ ПЕСЕННОЙ ЛИРИКИ	
Ивашина Т.М., канд. филол. наук (Киев)	33
ПАРАЛІНГВІСТИЧНІ КОМПОНЕНТИ ВИРАЖЕННЯ ЕМОЦІЇ «СТРАХ» НА МАТЕРІАЛІ МАЛОЇ ПРОЗИ	
Мікула О.І. (Львів)	35
ЕПТОНІМІЧНА ВЕРБЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЛЮДИНА В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ВЕБ-ПРОСТОРІ	
Оніщенко Н.А., канд. філол. наук (Харків)	37
БАЗОВІ НОМІНАЦІЇ КОНЦЕПТУ „ЖІНОЧІСТЬ” У ВІКТОРІАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ	
Орел А.Л., канд. філол. наук (Київ)	39
КОГНІТИВНІ ОПЕРАЦІЇ У СУЧАСНОМУ НІМЕЦЬКОМУ АРГУМЕНТАТИВНОМУ ДИСКУРСІ	
Пірог І.І., канд. філол. наук (Кременчук)	41
ЯЗЫКОВАЯ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ КОНЦЕПТА „GLÜCK“ В НЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ	
Смирнова Т.И. , канд. филол. наук, Н.А. Баранова (Вологда, Россия)	43
МАКСИМА У СИСТЕМІ ЕПТОНІМІКИ	
Смоляна Т.А. (Харків)	45

аспекты его лексического анализа / Н. Е. Сулименко. — М. : Флинта Наука, 2009.
— 400 с.

KOGNITIVE VERHÄLTNISBESTIMMUNG DER METAPHERNTHEORIE ZUR PARABELFORSCHUNG

Zapolovskyi M. (Tscherniwzi)

Das Ziel dieser Studie ist, Verstehensprozesse und Verstehensvoraussetzungen von biblischen Parabeln auf kognitiver Grundlage zu klären, deswegen liegt es nahe, die umfangreichen Erkenntnisse über die Sprachverarbeitung bei Metaphern auszuwerten.

Das große Interesse vieler Wissenschaftszweige an der Metapher hat eine Fülle an Publikationen hervorgebracht. In neuester Zeit wurde die Metapher auf ihre kognitiven Grundlagen überprüft und die bereits früher entstandene Interaktionstheorie als heuristisches Forschungsparadigma fundiert (I. A. Richards, M. Black, P. Ricoer). Eine große Rolle spielen gerade bei dieser Sprachform inferentielle Prozesse der Erschließung und Aktualisierung von Wissensbeständen, die in der Struktur der kognitiven Organisation des Wissens vorgegeben sind. Eine kognitive Betrachtung der Metapher zeigt somit, dass inferentielle Prozesse durch die angelegten Verknüpfungen im semantischen Gedächtnis gesteuert werden. Die Bildfeldtheorie (H. Weinrich) und die Betrachtung konzeptueller Strukturierungen (G. Lakoff, M. Johnson) verdeutlichen zudem, dass unser Wissen in vielen Bereichen des Lebens von Metaphern strukturiert wird. Deshalb repräsentiert eine Metapher oftmals nicht nur die semantischen Verknüpfungsmöglichkeiten von semantischen Räumen, sondern auch umfangreicheres Wissen über bestimmte Ausschnitte einer sprachgemeinschaftlichen Wirklichkeit, indem Wörter mit metaphorischer Implikatur (Lexem-Metaphern) bestimmte Wissensbestände repräsentieren und strukturieren [2, c. 362-363]. Einer Klärung dessen, wie in Metaphern Wissensbestände repräsentiert sind, bedarf es auch für die Parabelauslegung.

Die Sichtung, Darstellung und Wertung derjenigen Metapherntheorien, die sich mit Vorgängen der Erschließung und Repräsentation von nichttextualisierten

Wissensbeständen befassen, gebieten sich deshalb aus dem Anliegen, die kognitiven Grundlagen der Sprachverarbeitung weiter plausibel zu machen, ohne jedoch die Differenzen der spezifischen Verstehensprozesse bei Metapher und Parabel aus dem Blick zu verlieren. Die kognitive Sicht von Metapher und Parabel ist deshalb zur Klärung der Unterschiedlichkeit beider Phänomene und ihrer Verhältnisbestimmung notwendig [1, c. 79]. Beide Sprachformen setzen einen kognitiven Prozess mit inferentiellen Anteilen voraus, jedoch ist dieser in der Struktur völlig unterschiedlich:

1) Die Signale für den veränderten Verstehensprozess sind bei der Parabel ganz anderer Art als bei der Metapher (bei einer Metapher geht es um ungewöhnliche Kontextualisierung, Sinndefiniz und Erwartungshaltung; bei einer Parabel aber ist die Rede von Initialsignalen und Transferindikatoren im Kontext (extern), Indikatoren (intern), antithetischer Struktur, Leerstellen, Extravaganz, etc.).

2) Der Bereich der Bedeutungsbildung ist bei der Metapher durch die Interaktion zweier semantischer Räume (Transfer von Merkmalen) und der diesen zugrundeliegenden Verknüpfungsmöglichkeiten begrenzt. Bei der Parabel dagegen müssen die Indikatoren (Textstellen mit assoziativem Bezug zu Vorstellungskomplexen) erst als solche wahrgenommen werden. Nicht nur die mit diesen verknüpften Vorstellungskomplexe sind für die Transformation zu einem kohärenten Netz relevant, sondern auch ihre Verknüpfungsmöglichkeiten mit weiteren Elementen der Parabel, weshalb hier von einer Transformation zu sprechen ist.

Die Struktur des kognitiven Prozesses sind bei Metapher und Parabel verschieden, deshalb besitzen identifizierende Vereinnahmungen der Metaphertheorie für die kognitive Auslegung der Parabeln keine klärende Kraft.

Literatur:

1. Заповловський М. В. Семантика метафори та алегорії в структурі німецькомовної біблійної притчі / М. В. Заповловський // Проблеми зіставної семантики : збірник наукових статей. — Вип. 11 / відп. ред. Корольова А. В. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2013. — С. 77-80. 2. Massa D. Verstehensbedingungen von Gleichnissen / D. Massa. — Tübingen; Basel : Francke, 2000 — 389 S.